

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ASPECTS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 13-15, 2024**

**TOKYO
2024**

TOPICAL ASPECTS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH

Proceedings of X International Scientific and Practical Conference

Tokyo, Japan

13-15 June 2024

Tokyo, Japan

2024

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “Topical aspects of modern scientific research” (June 13-15, 2024) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2024. 602 p.

ISBN 978-4-9783419-2-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical aspects of modern scientific research. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-topical-aspects-of-modern-scientific-research-13-15-06-2024-tokio-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: tokyo@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 CPN Publishing Group ®

©2024 Authors of the articles

**МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА**

Уткін Дмитро Дмитрович

здобувач вищої освіти

Гусаковська Тетяна Олександрівна

к.е.н., доцент

Полтавський університет економіки і торгівлі,

м. Полтава, Україна

Анотація. Досліджено сутність та зміст внутрішнього середовища підприємства, його основні складові. На основі систематизації робіт провідних науковців визначено основні методи дослідження та аналізу внутрішнього середовища, а також підходи до формування ключових показників оцінки його складових елементів.

Ключові слова: підприємство, внутрішнє середовище, методи дослідження, система показників, стратегічний потенціал.

Дослідження внутрішнього середовища підприємства є ключовим елементом стратегічного управління, оскільки воно виявляє сильні та слабкі сторони компанії, а також ідентифікує ресурси та можливості для подальшого розвитку. Дослідження елементів внутрішнього середовища надає керівництву підприємства можливість приймати виважені рішення, що підвищує конкурентоспроможність та ефективність діяльності підприємства, забезпечує успішність та стабільність розвитку. Проведення ефективного та достовірного дослідження внутрішнього середовища підприємства потребує вивчення його теоретико-методологічних основ. Методологічні інструменти, створені та підібрані на основі сформованої теоретичної бази дослідження надають можливість повного та об'єктивного дослідження внутрішнього середовища підприємства.

Дослідженням внутрішнього середовища підприємства, його сутності та складових, чинників, що впливають на внутрішнє середовище займалися як зарубіжні, так і українські науковці, серед яких зокрема М. Альберт, М. Мескон та Ф. Хедоурі, Л. Довгань, А. Устенко та О. Малинка, С. Демиденко, М. Саєнко, В. Оберемчук, Т. Балановська та А. Троян, В. Гринчуцький, В. Дикань, О. Баєва, та інші. Систематизуючи роботи науковців можна констатувати відсутність єдиного загальноприйнятого визначення поняття внутрішнього середовища підприємства, відсутності узгодженості щодо його структури та основних складових елементів, чинників, що на нього впливають.

За результатами теоретичного аналізу літератури вважаємо за доцільне визначити внутрішнє середовище підприємства як частину загального середовища функціонування підприємства, яка знаходиться в межах підприємства; сукупність елементів, факторів діяльності підприємства, що формують внутрішній стан підприємства, впливають на ефективність його діяльності, прибутковість, становище та перспективи.

Метою дослідження внутрішнього середовища підприємства є виявлення сильних та слабких сторін як підприємства взагалі, так його основних елементів зокрема, що обумовлює використання SWOT-аналізу як одного з методів вивчення внутрішнього середовища підприємства [3; 4].

В рамках вивчення внутрішнього середовища підприємства А. Устенко та О. Малинка пропонують досліджувати такі його компоненти як: економічну ефективність, управлінську, маркетингову, виробничу та фінансову діяльність, використання персоналу та організаційну культуру [6].

С. Демиденко визначає такі напрямки дослідження: виробничий напрямок (дослідження виробництва продукції, ефективності використання ресурсів, технічну ефективність потужностей виробництва тощо), маркетинговий напрямок (досліджує товарну стратегію, стратегію ціноутворення та просування, вивчає ринки збуту та системи розподілу), фінансовий напрямок (ліквідність, прибутковість, рух грошових коштів тощо), управління персоналом (кадровий потенціал, оцінка результатів праці,

стимулювання), організаційна культура (організаційна структура, комунікаційні процеси, імідж, організаційний клімат та культура) [3].

Також виділяють такі методи дослідження внутрішнього середовища підприємства:

- аналітичні методи: структурний та часовий аналіз, аналіз відносних показників, трендовий та порівняльний аналіз, факторний аналіз;

- експертні: колективної роботи та одержання індивідуальної думки експертів;

- лінійне та динамічне програмування;

- діагностичний аналіз та моніторинг [1; 3; 5].

Також у систему показників для оцінки внутрішнього середовища включено показники, що оцінюють:

- 1) стратегічний потенціал підприємства;

- 2) поточний стан та діяльність підприємства.

Для аналізу та оцінки стратегічного потенціалу підприємства використовуються блоки показників для оцінки діяльності підприємства у наступних сферах:

1. Виробнича сфера – включає показники для оцінки основних фондів (коефіцієнт зносу; ринкова вартість; продуктивність устаткування; енергомісткість; виробнича потужність тощо), показники оцінки наявних технологій (унікальність, здатність до вдосконалення, замінність, юридичний захист, можливість переналаштування, патенти тощо), показники оцінки інших елементів процесів виробництва.

2. Маркетингова – включає показники, що характеризують становище на ринку основної продукції підприємства та підприємства взагалі: частка на ринку, етап життєвого циклу, на якому знаходиться продукт, рентабельність виробництва відповідно до виду продукції, імідж підприємства, імідж бренду, оцінка лояльності споживачів.

3. Фінансова – включає оцінку фінансових результатів, оцінку наявних

фінансових ресурсів: прибутки/збитки, показники рентабельності активів та капіталу, коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, оцінка ціни акцій та її динаміки, оцінка капіталізації підприємства; визначення обсягу ресурсів, які можна направити на інвестування тощо.

4. Сфера управління персоналом – включає оцінку потенціалу людських ресурсів: показники продуктивності праці, показники відповідності між кваліфікацією працівників та складністю робіт; оцінка компетентності працівників, показників плинності кадрів тощо.

5. Організаційна сфера – включає оцінку корпоративної культури, лідерських якостей керівників середньої та вищої рівня, а також визначення гнучкості управлінської структури. Важливими елементами є оцінка регламентації процесів регулювання процесів і сертифікація системи управління.

6. Інформаційна сфера – включає показники аналізу інформаційного середовища, що оцінюють стан інформаційної системи та перспективи її вдосконалення: ефективність роботи програмного забезпечення та ступінь його інтеграції, стан технічного обладнання, аналіз обсягу та структури баз даних, ліцензування програмних продуктів та інші аспекти.

Оцінка поточного стану підприємства належить до методів експрес-діагностики, які в свою чергу входять до діагностичного аналізу внутрішнього середовища. Оцінка поточного стану проводиться щоквартально, щомісячно або в інші періоди, визначені керівництвом. Показники, що використовуються для експрес-діагностики, відрізняються від тих, що застосовуються для оцінки стратегічного потенціалу підприємства. Проте вони також поділяються на сфери за функціональним або іншими критеріями, відповідно до рішень управлінського персоналу [7].

Для оцінки внутрішнього середовища підприємств банківської сфери (банків) можна використовувати показники рейтингової системи CAMEL, яка включає такі блоки показників:

1. Capital Adequacy (адекватність капіталу) – використовуються

показники, що оцінюють достатність капіталу банку для покриття його зобов'язань.

2. Asset Quality (якість активів) – використовуються показники для аналізу якості активів, включаючи оцінку можливості їх повернення, оцінку частки проблемних кредитів тощо.

3. Management (менеджмент) – використовується система оцінки ефективності управління банком, включаючи методи оцінки ефективності діяльності банку, загальної організації його роботи, а також дотримання нормативної бази (включаючи внутрішні нормативні акти банку, його правила та процедури).

4. Earnings (доходи) – включає оцінку доходів банку, його рентабельності, включаючи достатність його доходів для подальшого зростання та розширення діяльності.

5. Liquidity (ліквідність) – включає показники оцінки рівня ліквідності банку з точки зору її достатності для виконання як звичайних, так і непередбачуваних зобов'язань.

Таким чином, можна резюмувати, що дослідження внутрішнього середовища підприємства є критично важливим для ефективного стратегічного управління. Виявлення сильних та слабких сторін компанії, а також ідентифікація доступних ресурсів і можливостей для розвитку, забезпечує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства.

Методологічні інструменти, створені на базі теоретичних підходів, дозволяють проводити систематичний та об'єктивний аналіз внутрішніх чинників, що впливають на підприємство. Це включає оцінку економічної, фінансової, управлінської, маркетингової та виробничої сфер, а також кадрового потенціалу та корпоративної культури. Використання таких методів як SWOT-аналіз, експертні оцінки та діагностичний моніторинг дозволяє

забезпечити повне і точне розуміння поточного стану підприємства.

Для банківського сектора особливо важливими є використання показників рейтингової системи CAMEL, яка включає оцінку адекватності капіталу, якості активів, ефективності менеджменту, доходів та ліквідності. Використання цих показників дозволяє проводити всебічний аналіз внутрішнього середовища банку та приймати відповідні стратегічні рішення.

Отже, глибоке розуміння внутрішнього середовища підприємства є невід'ємною частиною успішного управління та довгострокового розвитку. Тільки через детальний аналіз та оцінку елементів внутрішнього середовища можна розробити ефективні стратегії, що відповідають реальним потребам та можливостям підприємства, забезпечуючи його стійкість і конкурентоспроможність на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баєва О.В., Лазоренко Л.В., Новальська Н.І. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /за ред. Баєвої О.В., Новальської Н.І. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 336 с.
2. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 599 с.
3. Демиденко С.Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства. Ефективна економіка. 2015. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_21 (Дата звернення: 04.05.2024).
4. Козлова І.М., Костіна О.М. Чинники внутрішнього середовища стратегічного розвитку підприємства. Інтелект XXI. 2019. № 3. с. 60–66.
5. Кучер М.М. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія організації» для студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент». Кам'янське: ДДТУ, 2016. 143 с.
6. Устенко А.О., Малинка О.Я. Глосарій із дисципліни «Сучасні

моделі і технології менеджменту». Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2018. 64 с.

7. Шведа Н.М. Бізнес-аналітика: Конспект лекцій. Для студентів усіх форм навчання спеціальностей 073 «Менеджмент» та 8.03060101 «Менеджмент організацій та адміністрування». Тернопіль, ТНТУ, 2016. 70 с.